SINIRLA-MA
BOUND-ARY

9. ULUSLARARASI SİNAN SEMPOZYUMU

9th INTERNATIONAL SINAN SYMPOSIUM

21 – 22 NİSAN 2015 EDİRNE , TÜRKİYE

APRIL 21-22 , EDIRNE , TURKEY

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ MİMARLIK FAKÜLTESİ

TRAKYA UNIVERSITY FACULTY OF ARCHITECTURE

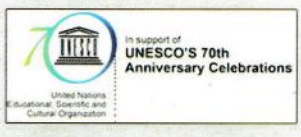

9. ULUSLARARASI SİNAN SEMPOZYUMU

9th INTERNATIONAL SINAN SYMPOSIUM

21- 22 NİSAN 2015

APRIL 21-22, 2015

"SINIRLA-MA"

BOUND-ARY

BİLDİRİ KİTABI

Trakya Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi
EDİRNE / TÜRKİYE
Trakya University, Faculty of Architecture
EDIRNE / TURKEY
http://mimarlik.trakya.edu.tr

T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
MİMARLIK FAKÜLTESİ

Bütün hakları saklıdır. © 2015. Trakya Üniversitesi
Bu eserin bir kısmı veya tamamı Trakya Üniversitesi Rektörlüğü'nün izni olmadan hiçbir şekilde çoğaltılamaz, kopya edilemez.

"IX. ULUSLARARASI SİNAN SEMPOZYUMU BİLDİRİ KİTABI"

Sempozyum Başkanı / *Symposium Chair*

Prof. Dr. H.Burcu ÖZGÜVEN

Editörler / *Editorial Board*

Assist. Prof. Dr. Esin BENİAN
Assist. Prof. Dr. Semiha KARTAL

Kapak Tasarımı / *Cover Design*

Arch. Aslı MERAL

Basım Tarihi ve Yeri: Nisan 2015, Trakya Üniversitesi Matbaası, Edirne / TÜRKİYE
Printed in: April, 2015. Trakya University, Edirne / TURKEY

ISBN: 978-975-374-180-4
Trakya Üniversitesi Yayın No: 161
200 adet basılmıştır.

Bilim Kurulu / *Scientific Committee*

Prof. Dr. Cengiz ACAR (Turkey)
Prof. Dr. Nazlı Ferah AKINCI (Turkey)
Prof. Dr. Nilüfer AKINCITÜRK (Turkey)
Prof. Dr. Ayla ANTEL (Turkey)
Prof. Dr. Hadi Susilo ARIFIN (Indonesiay)
Prof. Dr. Aleksander ASANOWICH (Poland)
Prof. Dr. Nezih AYIRAN (Turkey)
Prof. Dr. Ayfer AYTUĞ (Turkey)
Prof.Dr. Ali Muhammet BAYRAKTAROĞLU (Turkey)
Prof. Dr. İlter BÜYÜKDIĞAN (Turkey)
Prof. Dr. Nilay COŞGUN (Turkey)
Prof. Dr. Ataman DEMİR (Turkey)
Prof. Dr. Neslihan DOSTOĞLU (Turkey)
Prof. Dr. Nevnihal ERDOĞAN (Turkey)
Prof. Dr. Tülay ESİN (Turkey)
Prof. Dr. Türkan GÖKSAL ÖZBALTA (Turkey)
Prof. Dr. Nuran KARA PİLEHVARİAN (Turkey)
Prof. Dr. Aykut KARAMAN (Turkey)
Prof. Dr. Abdullah KELKİT (Turkey)
Prof. Dr. Gül KOÇLAR ORAL (Turkey)
Prof. Dr. Aslı KORKUT (Turkey)
Prof. Dr. Gülçin KÜÇÜKKAYA (Turkey)
Prof. Dr. Michael NOMIKOS (Greece)
Prof. Dr. Derya OKTAY (Turkey)
Prof. Dr. Veli ORTAÇEŞME (Turkey)
Prof. Dr. Sabit OYMAEL (Turkey)
Doç. Dr. Şengül ÖYMEN GÜR (Turkey)
Prof. Dr. H. Burcu ÖZGÜVEN (Turkey-Başkan/Chair)
Prof. Dr. Kamuran ÖZTEKİN (Turkey)
Prof. Dr.Alkiviades PREPIS (Greece)
Prof. Dr. Keiji SAKAMOTO (Japan)
Prof. Dr. M. Hamdi SAYAR (Turkey)
Prof. Dr. Şaduman SAZAK (Turkey)
Prof. Dr. Marcello SCALZO (Italy)
Prof. Dr. Hülya TURGUT (Turkey)
Prof. Dr. Ken YOSHIKAWA (Japan)
Prof. Dr. Gülay ZORER GEDİK (Turkey)
Assoc. Prof. Dr. Sennur AKANSEL (Turkey)
Assoc. Prof. Dr. Emel ARDAMAN (Turkey)
Assoc. Prof. Dr. Adnan ÇOLAK (Turkey)
Assoc. Prof. Dr. Nilay EVCİL (Turkey)
Assoc. Prof. Dr. Hüseyin İNCE (Turkey)
Assoc. Prof. Dr. Funda ÖZTÜRK KERESTECİOĞLU (Turkey)
Assoc.Prof.Dr. Filiz ŞENKAL SEZER (Turkey)

Düzenleme Kurulu / *Organization Committee*

Prof. Dr. H. Burcu ÖZGÜVEN
Assoc. Prof. Dr. Sennur AKANSEL (Turkey)
Assist. Prof. Dr. İsmet OSMANOĞLU
Assist. Prof. Dr. Esma MIHLAYANLAR
Assist. Prof. Dr. Hatice KIRAN ÇAKIR
Assist. Prof. Dr. H. Candan ZÜLFİKAR
Assist. Prof. Dr. Timur KAPROL
Assist. Prof. Dr. Semiha KARTAL
Assist. Prof. Dr. Pınar KISA OVALI
Assist. Prof. Dr. Tülay CANITEZ
Assist. Prof. Dr. Esin BENİAN
Assist. Prof. Dr. Damla ATİK
Assist. Prof. Dr. Filiz UMAROĞULLARI
Assist. Prof. Dr. Gökçen BAYRAK YILMAZ
Dr. Berk MİNEZ
Dr. Ertan VARLI
C. Eng. M. Kemal BOZACI
Arch. Gülay DALGIÇ
Arch. Bilge ATAÇ ÖZSOY
C. Eng. M. Seçkin PUYAN
Dr. Anıl MÜHÜRDAROĞLU
Arch. Selin ARABULAN
Arch. Arif MISIRLI
Arch. Şule YILMAZ
Arch. Aslı MERAL
Arch. Bilge UYSAL
Arch. Saygın ALKAN
Arch. Dinçer AYDIN

Sempozyum Sekretaryası / *Symposium Secreteriat*

Assist. Prof. Dr. Esma MIHLAYANLAR (Turkey)
Assist. Prof. Dr. H. Candan ZÜLFİKAR (Turkey)
Assist. Prof. Dr. Pınar KISA OVALI (Turkey)
Assist. Prof. Dr. Damla ATİK (Turkey)

Adres / *Address*
Trakya Üniversitesi
Mimarlık Fakültesi
Makedonya Yerleşkesi 22100 EDİRNE
Trakya University
Faculty of Architecture,
Campus of Makedonya 22100 Edirne
Fax: +902842256995
Phone: +902842256992-93
e-mail: sinansymposium@trakya.edu.tr

BİLDİRİLER / *PAPERS*

Burcu Gülay Taşçı	**Oyunun Sınırları ve Kentte Sürdürülebilirliği** *Boundary and Sustainability of Play in the City*	1-6
Çelen Ayşe Arkon, Arif Hepbaşlı	**Exergetic Analysis of Building Envelopes as System Boundaries of Buildings** *Binaların Sistem Sınırını Oluşturan Bina Kabuklarının Ekserjetik Analizi*	7-14
Filiz Sönmez, Semra Arslan Selçuk	**Bir Sınır Öğesi Olarak "Koridor" ve Kayseri Konutundaki Gelişim Serüveni: 1935-1970** *The "Corridor" as a Boundary Element and Its Development Adventure in Kayseri Dwellings: 1935-1970*	15-22
Hüseyin Samet Aşıkkutlu, Haldun Müderrisoğlu, Osman Uzun, Zeki Demir, Bekir Kayacan, Ahmet Daşdandır	**Karadeniz Bölgesi, Batı Karadeniz Bölümü'ndeki Milli Parklarda Rekreasyonel Kullanıma Göre Olanak Sınıfı Mesafelerinin Belirlenmesi: Yedigöller Milli Parkı Örneği** *Determination of Opportunity Class' Distances According to Recreational Use in National Parks of the Black Sea Region, Western Black Sea Part: Example of Yedigöller National Park*	23-30
Aslı B. Korkut, Özge Yucesu	**Kentin Doğal Çevre İle Etkileşimi: Kırklareli Örneği** *Interaction with Natural Environment: Kırklareli Case Study*	31-38
Deniz Gözde Ertin, H. Candan Zülfikar, Damla Atik	**Kent Kimliğinin Kentsel Peyzaj Bağlamında Değerlendirilmesi: Edirne Örneği** *Urban Identity Evaluation within the Context of Urban Landscape: Edirne Case Study*	39-46
Gildis Tachir, Pınar Kısa Ovalı	**Yasal Sınırlayıcılar Olarak İmar Yönetmeliklerinin Mimari Tasarıma Etkisi Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma: Türkiye-Yunanistan** *Research on the Effect and Comparison of Legal Limitations in Zoning Regulation on Architectural Design: Turkey- Greece*	47-54
Pelin Şentürk, Didem Erten Bilgiç	**Okul Öncesi Eğitim Sistemlerinin İç Mekân Tasarımlarında Algısal Sınırlamalar** *Perceptual Limitations in Interior Design of Pre-School Education Institutions*	55-62
Hale Sinirlioğlu	**Kentsel Sınır Kavramı: İstanbul, Batı Ataşehir'deki Fiziksel ve Sosyal Sınırlar Üzerine Bir Değerlendirme** *Intra-Urban Boundaries: An Evaluation of Physical and Social Borders in Batı Atasehir, Istanbul*	63-70
Funda Kurak Açıcı	**Sınır ve İnsan İlişkisi: Mekansal Davranış** *Boundary and Human Relationship : Spatial Behavior*	71-78
Pınar Öktem Erkartal, Serap Durmuş	**Sınır(sızlık) Kavramını Okumak: Söylemler, Binalar** *Reading the Phenomenon of Bound(ary)/Lessness: Discourses and Buildings*	79-86
Gonca Akçaer, Asena Soyluk	**Havalimanlarının Strüktür-Mekan İlişkisi** *Airports Structure-Venue Relationship*	87-94
Murat Özyavuz, Elif Ebru Şişman, Beste Karakaya	**Peyzaj Planlama ve Tasarımında "Sınırlamalar"** *"Limitations" in Landscape Planning and Design*	95-100
Hasan Begeç, Darioush Bashiri Hamidabad	**Gökdelenler İçin Sınır Var mıdır?** *Is There a Limit for the Skyscrapers?*	101-108
Burak Özşahin, Ali Mülayim, Orhan Arkoç	**Betonarme Yapı Elemanlarında Lif Takviyeli Polimerlerin Kullanımı** *The Use of Fiber Reinforced Polymers as the Reinforcement of Reinforced Concrete Structures*	109-116

KENT KİMLİĞİNİN KENTSEL PEYZAJ BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ: EDİRNE ÖRNEĞİ

URBAN IDENTITY EVALUATION WITHIN THE CONTEXT OF URBAN LANDSCAPE: EDİRNE CASE STUDY

Deniz Gözde Ertin[1], H. Candan Zülfikar[2], Damla Atik[3]
[1, 2, 3]Trakya Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı, Edirne, Türkiye
[1]dgozdeertin@trakya.edu.tr, [2]candanz@trakya.edu.tr, [3]damlazeybekoglu@trakya.edu.tr

ÖZET

Küreselleşmenin tüm dünyaya yayılmasıyla kentler üzerinde baskı oluşmakta; bu baskı sonucu kente kimlik kazandıran özgün değerler gün geçtikçe kaybolmaktadır. Bugün bir kentin peyzajı kentleri tanımlayarak kente ayırt edici özellikler katmasıyla kimliğinin oluşmasını sağlayan başlıca özelliktir. Kentsel peyzaj kent içinde organize olan fiziksel, sosyal ve kültürel çevre ile bu bileşenlerin birbirleriyle olan ilişkisinden doğmaktadır. Bir mekânın somut ve soyut tanımlayıcı özelliklerini ortaya koyan bu bileşenler mekâna kimlik kazandıran doğal veya yapay öğeler olarak mekânın sınırlayıcıları ve aynı zamanda o yere aidiyetlik duygusunu kazandıran özelliklerdir. Kentlerde aidiyetlik duygusunu hissettiğimiz en yakın sosyo-kültürel ve fiziksel çevrelere örnek, içinde yaşadığımız mahallelerdir. Bu çalışmada tarihsel süreç içerisinde farklı dönemlerin izlerini taşıyarak günümüze gelmiş Edirne kentinin alt bölgelerini oluşturan ve farklı geçmişe, kültüre ve sosyo-ekonomik düzeye sahip toplulukların oluşturdukları mahalleler araştırma alanı olarak seçilmiştir. Çalışmanın yöntemi şu şekilde gelişmiştir; kent oluşum zamanı ve yerleşim bakımından 3 ana bölgeye ayrılarak, örnek olarak seçilen 6 mahalle üzerinden literatür taraması ve görsel analizler yapılmıştır. Bu bağlamda seçilen mahallelerinin soyut ve somut mekân sınırlayıcıları belirlenerek kentsel peyzaj bağlamında kentsel kimliklerin ortaya konulması amaçlanmıştır.

Anahtar kelimeler: Kentsel Peyzaj, Kimlik, Edirne

ABSTRACT

The expansion of globalization all over the world generates pressure on cities and this pressure causes the specific values that bring the city its identity vanish day by day. Nowadays landscape of a city is the primary feature that describe the cities and identify them by putting on distinctive properties. Urban landscape is born out of physical, social and cultural environment organized in the city and the relation between these components. These components which present the definitive concrete and abstract properties of an environment are limiters of that environment as natural and artificial elements creating identity and belongingness as well. The closest sample for the socio-cultural and physical environments in which we feel belongingness at cities is the district we live in. In this study, extant districts which are formed by the societies having different history, culture and socio-economical level and bear the traces of different historical periods forming the sub-regions of Edirne are chosen as study areas. The method of the study has been developed as: The city is divided into 3 main regions according to their formation periods and localizations and literature search and visual analysis are done on 6 sample districts. Within this context, urban landscape identities of the chosen districts are aimed to be presented by determining their concrete and abstract environmental limiters.

Keywords: Urban Landscape, Identity, Edirne

1. GİRİŞ

Günümüzde dünyada ve ülkemizde birtakım değişim ve dönüşüm süreci yaşanmaktadır. Bu süreçlerin ortaya çıkardığı küreselleşme olgusu çeşitli toplumların ekonomik, sosyal ve kültürel yaşam biçimlerini etkilerken, aynı zamanda yaşam alanlarımız olan kentlerimizin kimliklerine de yansımaktadır. Kentler bugün, dünyanın farklı yerlerinde benzer nitelikler sergilemeye yani özgün kimliklerini kaybetmeye başlamıştır. Kentlerdeki bu kimlik sorunu kentin ekonomik, kültürel ve fiziksel her boyutunda yaşanılmakta ve kentliye kente karşı bir yabancılaşma hissi vermektedir. Yabancılaşma hissi ile bireyin kente kattığı anlam ve bireyin kentten anladığı anlam ilişkisi gittikçe azalmakta ve bu da bireylerde kente ait olmama hissini doğurmaktadır

(Can, 1999). Oysa bir kent, içinde yaşayanların kentle ilişki kurmaya başlamasıyla (Bingül, 2004) ve onlar için bir şeyler ifade etmeyesiyle bir kimlik kazanmaya başlar (İlgar, 2008).

İnsan, sürekli ve karşılıklı ilişki kurduğu çevrenin bir parçası olarak gelişir (Kaya, Demir ve Ayengin, 2014). Bir çevrenin sahip olduğu "kimlik" kişiye aidiyetlik duygusunu kazandıran özelliğidir. Özellikle kentlerde aidiyetlik duygusunu hissettiğimiz en yakın çevre mahallelerdir. Mahalleler kenti organize eden ve özgün değerini tanımlayan önemli elemandan biridir. Fakat gün geçtikçe hızla artan kentleşme ile mahallelerin tanımlanabilir olma özelliği kaybolmaktadır. Mahalleler eskiden sadece içinde yer alan bir çeşmesiyle, kahvesiyle, heybetli çınar ağacı ile ayırt edebileceğimiz mekânlar iken bugün bir mahalleden diğerine geçerken bu tanımlamayı yapmak neredeyse mümkün olmamaktadır. Bu tanımlar yapılırken aslında kentin sahip olduğu kentsel peyzaj kimliğinden söz edilmektedir. Bir mahallenin sınırından diğer mahalleye geçildiği hissedildiğinde, mahalleyi tanımlayan ona kimlik kazandıran soyut ve/veya somut mekân sınırlayıcılarının varlığı; bir başka deyişle mahalleye özgü bir kentsel peyzaj kimliğinin varlığı ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda bu çalışmada kent kimliğini kentsel peyzaj çerçevesinde ortaya koymak için kentin alt bölgelerini oluşturan mahalleler ele alınmıştır.

1. 1. Kent-Kimlik İlişkisi

İnsanlar kentsel yaşama geçişle birlikte korunma amacının yanı sıra çeşitli gereksinimleri için mekânlara ihtiyaç duymuştur. Kent de bu gereksinimlere karşılık veren örgütlü mekânlar topluluğudur. Kentler var oldukları zaman sürecinde değişim gösteren canlı birer organizmalardır. Bir kent belirli bir zaman sürecinde kent ile içinde yaşayanların birlikte oluşturduğu sürekli bir etkileşimle meydana gelmektedir. Kentin kendisini aslında bu etkileşimlerin bir ürünüdür. Farklı coğrafi, kültürel, fiziksel, sosyo-ekonomik duruma sahip her kentte yaşanan etkileşimler de farklı olmaktadır. Bu farklılıklar bir kenti diğer kentlerden ayırt etmemizi sağlamakta ve o kenti tanımlamaktadır. Bir kenti diğer kentlerden ayıran en önemli özellik, o kentin kendine ait bir karaktere sahip olmasıdır. Bir yerin sahip olduğu karakteri o yerin ruhunu yansıtır ve bu ruh aynı zamanda o kentin kimliğidir (Schulz, 1991). Kentin kimliğini bir yerin ruhu olarak nitelerken aslında önce bir "yer" kimliğinin nasıl oluştuğunu anlamamız gerekmektedir. Yerin kimliği doğal çevre içerisindeki özelliklerini kapsayan yerin karakteri, form ve görüntülerden oluşan mekânın karakteri ve geçmişin toplumsal yaşamları ve kültürlerin günümüzde kentsel mekânda somutlaşmış hali olan anlamdan oluşmaktadır. Bu üç bileşenin karşılıklı ilişki ve iletişimi bir yerin kimliğinin oluşmasında önemli rol oynamaktadır (Oral, 2009). Yerin kimliği, insanın mekânsal yaşam çerçevesinin ayırt edici özelliklerini ifade etmekte; o yere bireyler tarafından yüklenen ve o yeri diğerlerinden ayırt eden özelliklerin ve anlamların bir bütününü oluşturmaktadır.

Bir kentin kimliği de aynı yerin kimliği gibi kentin bir yer olarak kendine özgü karakter ve farklılıklarını yansıtmakta ve o kente insanların yüklediği anlamla oluşmaktadır. Kent kimliği, her kente özgünlük kazandıran doğal, yapma ve beşeri çevreden kaynaklanan kimlik elemanları ve bunların ilişkileri ve etkileşimleriyle meydana gelmektedir. Bu kimlik elemanları:

- Doğal çevreden kaynaklanan kimlik elemanları: Topoğrafya, jeolojik yapı, iklim koşulları, su öğesi, bitki örtüsü ve coğrafi konum gibi doğal çevreye ait verileri kapsar.
- Beşeri çevreden kaynaklanan kimlik elemanları: En genel anlamda birey ve toplumdur. Bunlara bağlı olarak demografik yapı (nüfus büyüklüğü, yapısı, yoğunluğu, yaş grupları), kurumsal yapı (politik, yönetsel, hukuksal, ekonomik) ve kültürel yapıya yönelik alt elemanlardan oluşur.
- Yapma çevreden kaynaklanan kimlik elemanları ise kentlerde süregelen insan gereksinimlerinden kaynaklanan eylem alanları ve bu eylem alanlarının karşılıklı ilişkileri ile biçimlenen, insan eliyle yapılmış objelerden oluşur (Ocakçı, 1994).

1. 2. Kent-Kentsel Peyzaj İlişkisi

Kentler ekolojik, ekonomik, sosyal ve kültürel faaliyetleri içermektedir. Bu faaliyetler kent sisteminin ve kimliğinin oluşmasına ve şekillenmesine katkı sağlamaktadır (Andersson, 2006). Bir kentin peyzajı da bu sistemin ve kimliğin bir parçası olmaktadır. Kentsel peyzaj insanların taleplerine cevap vermek üzere kentsel alanlarda o kentin doğal ve kültürel yapısıyla birlikte belirli bir tarihsel süreçte oluşan ve aynı zamanda kentin kimliğini yansıtan tüm

organizasyonların bütünüdür. Kentsel peyzaj kentteki sosyal yapı, kültür, insan ve davranışları tarafından şekillenen çevreden oluşmakta (Grimm ve ark., 2000); kent içinde organize olan, fiziksel çevre, sosyal çevre ve kültürel çevre ve bunların arasındaki ilişkiden doğmaktadır. Burada fiziksel çevre sit alanları, binalar, yeşil doku, ulaşım aksları, kent mobilyaları vb. "İnsan ve toplumun dışındaki sabit ve yarı sabit öğelerden oluşan her şey" dir. Sosyal çevre kentleri oluşturan canlılar ve davranışları, insanlar, hareket halindekiler, çalışanlar vb. "Sabit olmayan elemanlardan oluşan çevre" dir. Kültürel çevre ise anıtları, tüm yapıları, bina üsluplarını, folklorik düzeni vb. ifade eden "Bireylerin bir araya gelmesiyle oluşan toplumların tarihsel süreçteki tüm etkinlikleri sonucu ortaya çıkan ve onun yapısını yansıtan ögelerden oluşan çevre "dir (Çubuk, 2001).

1. 3. Kentsel Peyzaj-Kimlik İlişkisi

Kentsel mekânların her biri birbirinden farklılık göstermektedir. Bir mekânın sahip olduğu doğal ve yapay, aynı zamanda somut ve soyut tüm özellikleri yani mekânı tanımlayan, belirginleştiren mekân sınırlayıcıları bu farklılığı sağlamaktadır. Bir yerin sahip olduğu peyzaj kimliği işte bu farklılıkları bize yansıtan en önemli göstergedir. Peyzaj kimliği bir yere ait fiziksel görünüşün ve o yerde yaşayan ve o yeri kullanan insan algısıyla oluşan kültürle ilişkili bütüncül bir yapıdır (Hough, 1990). Peyzaj kimliği bir yerleşimin tanımlanabilir özgün niteliklerinin yanı sıra yerleşime ait sosyal yaşantıyı (Erdem, 2012) ve bu yaşantının şekillendirdiği çevreden oluşan bütünü yansıtmaktadır. Bu kapsamda her yerin kendine özgü bir peyzaj kimliğine sahip olduğunu ifade etmek mümkündür.

2. MATERYAL VE METOT

Çalışmanın yöntemi Edirne kentinin oluşum zamanı ve yerleşim bakımından 3 ana bölgeye ayrılarak (Şekil 1), her bölgeye örnek olabilecek 6 mahalle seçilmesiyle belirlenmiştir. Örnek olarak seçilen mahallelere ilişkin literatür taraması ve görsel analizler ile elde edilen veriler değerlendirilmiş; kentsel peyzaj bağlamında kentsel kimliklerin tespiti ortaya konmaya çalışılmıştır. Edirne kenti bütününde, "tarihsel", "sosyo-kültürel", "sosyo-ekonomik", "dokusal" ve "mekânsal" oluşum yönünden farklılıklar gösteren üç değişik tip yerleşim alanı/bölge bulunmaktadır (Erdoğan, 2002). Bunlar;

- 1. Yerleşim Alanı: Kent içi "Merkez Bölge";
- 2. Yerleşim Alanı: Kent içi "Eski Dış Bölge"
- 3. Yerleşim Alanı: Kent içi "Yeni Dış Bölge"

Şekil 1. Çalışma alanlarının kent içi konumu / 3 ana bölge (URL 1) ve 6 Mahalle (EBB, 2011)

Toplam 24 mahalleden oluşan kentte, bu alanları temsil edecek 6 mahalle örnek olarak seçilmiştir (Şekil 1). Bunlar:

- Kent içi "Merkez Bölge" için; Dilaverbey ve Babademirtaş Mahalleleri
- Kent içi "Eski Dış Bölge" için; Yıldırım Beyazıt ve Karaağaç Mahalleleri
- Kent içi "Yeni Dış Bölge" için; I.Murat ve Fatih Mahalleleri.

Çalışmanın materyalini Edirne Merkez ilçesine bağlı 6 mahalle ve mahallelere ait istatistik verileri; Edirne Belediyesi İmar Müdürlüğünden elde edilen ve mahallelerin idari sınırlarını gösteren 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı ile alanlara ilişkin uydu görüntüleri oluşturmaktadır.

3. ARAŞTIRMA BULGULARI

Yapılan tüm yerinde incelemeler, gözlemler, literatür araştırması ve istatistiki bilgiler ışığında, seçilen 3 bölgenin kentsel peyzaj bağlamında kentsel kimliklerini belirlemek üzere kentsel peyzaj bileşenleri olan fiziki, sosyal ve kültürel çevreye ait özellikleri tespit edilmiştir. 3 bölgeyi temsilen 6 mahalle için hazırlanan föyler Şekil 2, 3, 4, 5, 6 ve 7'de gösterilmiştir.

Şekil 2. Kentsel peyzaj kimliği analizi "Karaağaç Mahallesi"

Şekil 3. Kentsel peyzaj kimliği analizi "Yıldırım Beyazıt Mahallesi"

Şekil 4. Kentsel peyzaj kimliği analizi "Dilaverbey Mahallesi"

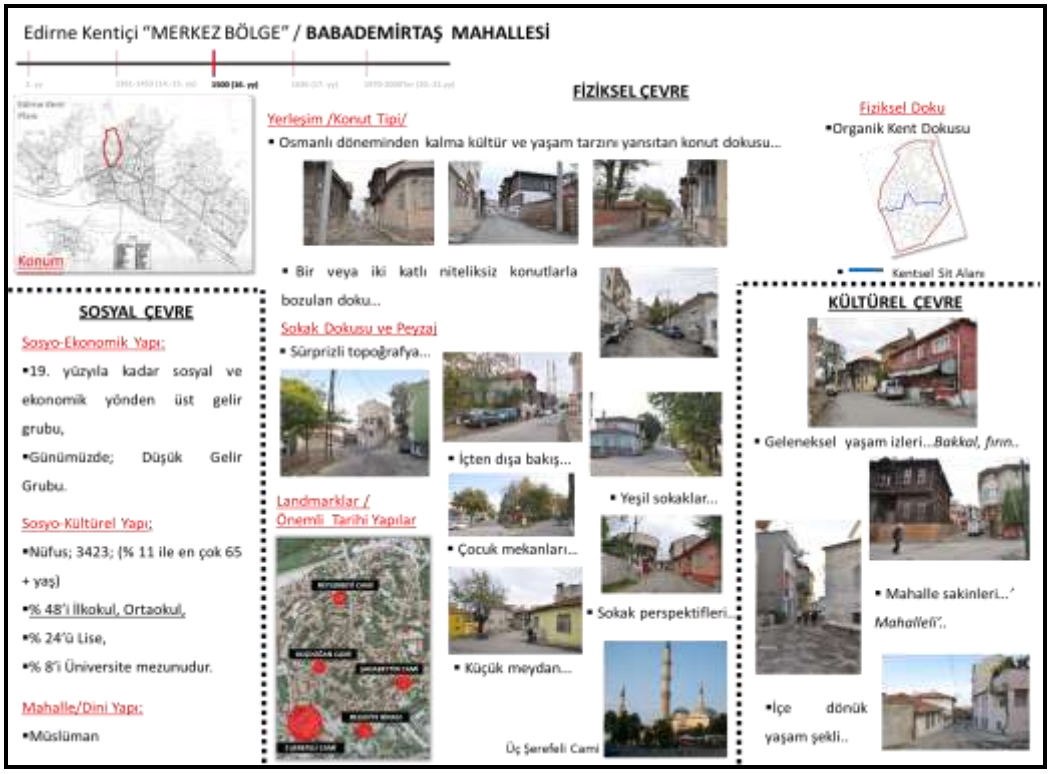

Şekil 5. Kentsel peyzaj kimliği analizi "Babademirtaş Mahallesi"

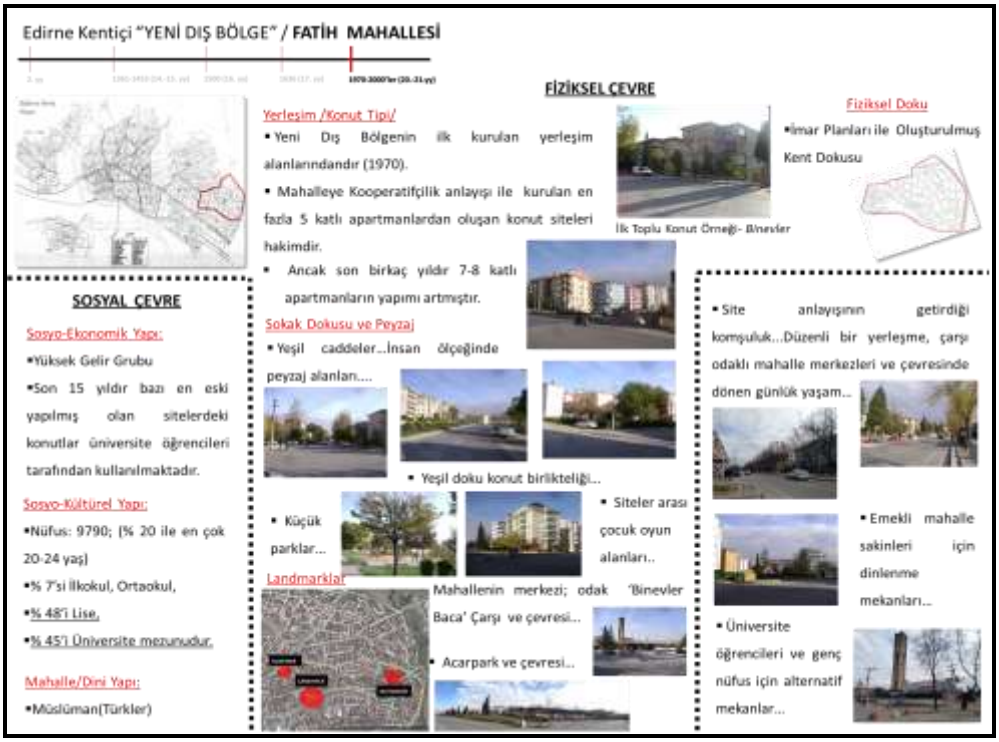

Şekil 6. Kentsel peyzaj kimliği analizi "Fatih Mahallesi"

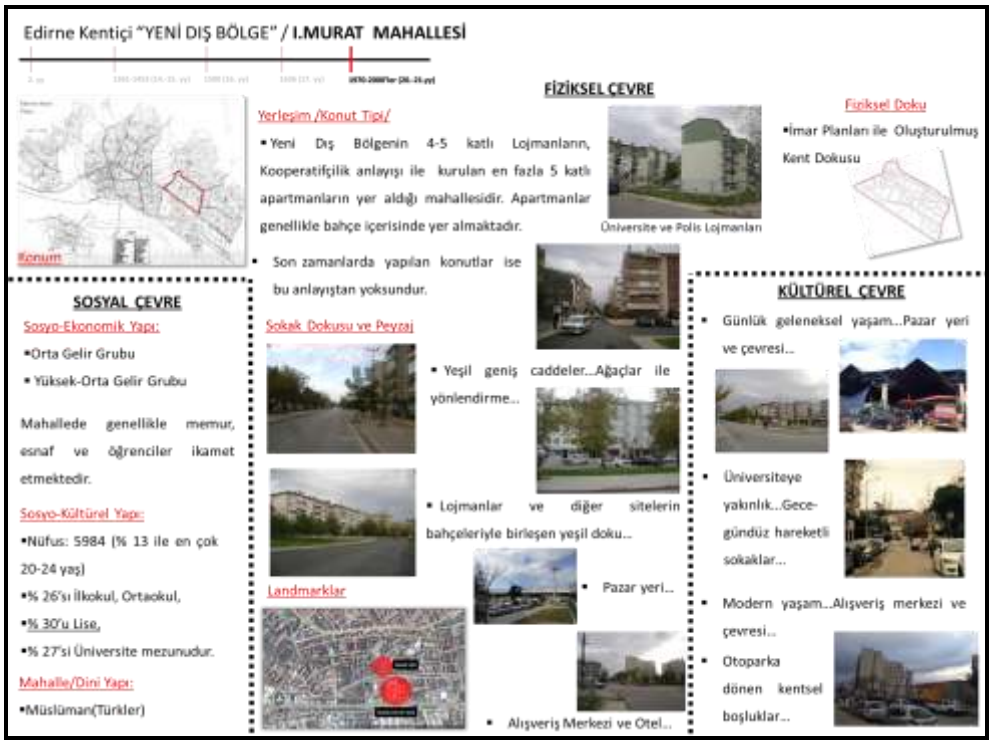

Şekil 7. Kentsel peyzaj kimliği analizi "I.Murat Mahallesi"

Kentin 3 farklı bölgesinden seçilen 6 mahalle üzerinden yapılan kentsel peyzaj bağlamındaki kimlik analizleri sonucunda mahallelerin mevcut somut ve soyut mekân sınırlayıcıları belirlenerek (Tablo 1) ortaya konmuştur.

Tablo 1. Kentsel peyzaj bağlamında kentsel kimliği belirleyen somut ve soyut mekan sınırlayıcıları

Bölge	**Mahalle**	**Kentsel Peyzaj Bağlamında Kent Kimliği** 'Sınırlayıcılar'	
Eski Dış	**1. Karaağaç**	**Somut**	- Fiziksel Yerleşim Planı - Eski Tren Garı ve Lozan Anıtı - Bahçe İçerisinde Geleneksel Edirne Ev Dokusu - Yeşil Sokak Dokusu
		Soyut	- Kahveler ve Çay Bahçeleriyle Oluşan Canlı Doku - Mahalle Sakinlerinin Sokakla Birleşik Yaşam Kültürü.
	2. Yıldırım Beyazıt	**Somut**	- Tarım Uğraşısının Yaşam Biçimine Yansıması - Anadolu Ev Tipi Konutlar - Kıvrımlı Geniş Sokaklar - Kahvehaneler, Berber, Fırın, Bakkal - Meydanlarda Seyyar Satıcılar
		Soyut	- Sokakta 'Düğün Kültürü' - Sokağın Konutun Bir Parçası Olarak Kullanılması
Merkez	**3. Dilaverbey**	**Somut**	- Fiziksel Yerleşim Planı - Bahçe İçerisinde Geleneksel Edirne Ev Dokusu - Sinagog - Konut-Ağaç(Yeşil)-Konut
		Soyut	- Kent Merkezine Yakınlığın Yarattığı Yeni Düzen Mahalle Kavramından Uzaklaşma - Farklı Kültüre Ait Sakinler/Çeşitlilik - Geçmişin Tarihsel İzlerini Yansıtan Fiziksel Dokunun Verdiği Farklı/Ayrıcalıklı Mekân Hissi
	4. Babademirtaş	**Somut**	- Alçalan-Yükselen Topoğrafya - Kıvrımlı Dar Sokaklar - Küçük Meydanlar - Bakkal, Fırın, Kahvehane - Tarihi Kent Merkezine Açılan Sokak Perspektifleri
		Soyut	- İçe Dönük Yaşam - 'Tipik Mahalleli' Diyebileceğimiz Sakinlerden Oluşan Kültürel Çevre
Yeni Dış	**5. I.Murat**	**Somut**	- 5 Katlı Apartman Blokları, Lojmanlar ve Site Anlayışı - Geniş, Yeşil ve Kaldırımlı Düz Caddeler - Alışveriş Merkezi Etrafındaki Odaklar (Margi Outlet) - Yeni Yerleşim Bölgesinin En Büyük Pazar Alanı - Üniversite ve Çevresi
		Soyut	- Genç Nüfusun Fazla Olmasından Gece-Gündüz Canlı Yaşam - Yeme-İçme Mekanları ve AVM Birlikteliğinden Doğan Modern Yaşam Şekli
	6. Fatih	**Somut**	- Bahçe İçerisinde Yer Alan 4-5 Katlı Apartman Blokları ve Site Anlayışı - Geniş, Yeşil ve Kaldırımlı Caddeler - En Merkezi Odak Noktası Baca ve Çevresi - Spor ve Çocuk Oyun Alanları
		Soyut	- Gece-Gündüz Baca ve Çevresindeki Hareketli Yaşam - Emeklilerden Oluşan Sakin Yaşam Düzeni

4. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Edirne Kenti'nin Eski Dış, Merkez ve Yeni Dış olmak üzere 3 ana bölgesinde yer alan mahallelerin kentsel peyzaj bağlamında tamamen farklı kimliklere sahip olduğu tespit edilmiş ve Tablo.1'de gösterilmiştir. Özellikle kentin Yeni Dış Bölgesinde yer alan I. Murat ve Fatih Mahallelerinin kentsel peyzaj kimliği, yaşam şeklinin fiziksel çevreyle olan birlikteliği ve sonradan oluşturulmuş homojen dağılım gösteren düzeninden dolayı kentin diğer 'Eski Dış ve Merkez' bölgelerindeki mahallelere göre oldukça belirgin farklılık göstermektedir. Eski Dış ve Merkez Bölgede yer alan Karaağaç, Yıldırım Beyazıt, Dilaverbey ve Babademirtaş Mahallelerinde geleneksel yaşam kültürünün ve biçiminin kısmen devam ettiği görülmüştür. Bu durum tamamen ayırt edilebilen bir peyzaj kimliği yaratmaktadır.

Sonuç olarak, fiziksel, sosyal ve kültürel çevrenin organizasyonundan doğan kentsel peyzajın, kentsel mekânın somut ve soyut sınırlayıcılarını ortaya koyarak bu mekânlara kimlik ve aidiyetlik duygusunu kazandırdığı ortaya konmuştur. Kentlerde aidiyetlik duygusunu hissettiğimiz en yakın sosyo-kültürel ve fiziksel çevre içinde yaşadığımız mahalleler olmaktadır. Çalışmada kentin alt birimlerini oluşturan mahallelerde tespit edilen soyut ve somut yaşam izlerinin, kentsel peyzaj bağlamında yer-mekân sınırlarını tanımladığı ortaya konarak bu izlerin kentin kimliğinin tanınmasında ve tanımlanmasında önemli bir veri teşkil ettiği görülmüştür. Bir başka deyişle kentsel peyzajın ve onun oluşturduğu sınırların farkındalığının, küreselleşme baskısı altında kimlik kaybı sorunu yaşayan kentlerin özgün değerlerini koruyabilmelerinde önemli bir bileşen olduğunu ifade etmek mümkündür.

KAYNAKLAR

Andersson, E., 2006, "Urban Landscapes and Sustainable Cities", Ecology and Society, 11(1):34.
Bingül, A., 2004, "Ankara'nın Farklı Mekânlarında Kent Kimliği", Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, s: 37, Ankara.
Can, N., 1999, "Kent Kimliği", Gazi Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
Çubuk, M., 2001, "Kentsel Peyzaj", MSGSÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehircilik Anabilim Dalı Kentsel Tasarım Y.Lisans Programı Ders Notları, İstanbul.
Edirne Belediyesi Başkanlığı, EBB, 2011, 1/5000 Ölçekli Nazım İmar Planı ve 1/1000 Ölçekli Uygulama İmar Planı Plan Hükümleri- EBBB, s.24-27, Edirne.
Erdem, M., 2012, "Kırsal Yerleşim Peyzaj Kimlik Özelliklerinin Tespiti, Korunması ve Geliştirilmesine Yönelik Değerlendirme Matrisi Önerisi", İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı ABD, Doktora Tezi, s:84, İstanbul.
Erdoğan, N., 2002, "Edirne Kentinde Konut Yerleşimlerinin Fiziksel Ve Sosyal Yapısının Kültür Bağlamında Değerlendirilmesi", Trakya Üniversitesi, s:14-15-33-66, Edirne.
Grimm, N., B., Grove, J.,M., Pickett, S.T.A., Redman, C.L., 2000, "Integrated Approaches to Long-Term Studies of Urban Ecological Systems", Bioscience, Volume 50, No:7.
Hough, M., 1990, "Out Of Place, Restoring Identity to the Regional Landscape", Yale University Press, New Haven, London.
İlgar, E., 2008, "Kent Kimliği ve Kentsel Değişimin Kent Kimliği Boyutu: Eskişehir Örneği", Anadolu Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık ABD. Yüksek Lisans Tezi, s:23, Eskişehir.
Kaya, A., T., Demir, Z., ve Ayengin, N., 2014, "Konuralp Beldesinin Mekansal Kimlik Değişimi", Düzce Üniversitesi Ormancılık Dergisi 10(1) (2014) 72-83, s:73, Düzce.
Ocakçı, M., 1994, "Şehrin Kimliği ve Çevre İlişkileri, Kent ve Çevre Planlamaya Ekolojik Yaklaşım", ss.163-170, 17. Dünya Şehircilik Günü Kolokyumu Kitapçığı, MSGSÜ, 4-6 Kasım, İstanbul.
Oral, E., 2009, "Tarihi Kentsel Çevrelerin Korunmasında Yasal Düzenlemelerin Kent Kimliğine Etkileri Sulukule Örneği", MSGSÜ., Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama ABD, Kentsel Koruma ve Planlama Programı, Yüksek Lisans Tezi, s:22, İstanbul.
Schulz, C., N., 1991, "Genius Loci: Towards a Phenomenology of Architecture", ISBN-13: 978-0847802876, Rizzoli Yayınları, New York.
TUIK, 2015, "Türkiye İstatistik Kurumu Edirne Bölge Müdürlüğü", Edirne.
URL 1: https://www.google.com/maps/@41.6667528,26.5672129,1167m/data=!3m1!1e3 (son erişim tarihi: 12.02.2014)